

Temat:

Opis stroju regionalnego Czarnych Górali (górali nadpopradzkich)

 Czas zajęć:
2 godz.

Cele ogólne:

- poznanie elementów kultury ludowej regionu
- redagowanie opisu: cechy charakterystyczne opisu, plan, gromadzenie słownictwa
- kształtowanie umiejętności rozpoznawania rzeczowników i przymiotników
- budzenie dumy, więzi z tradycją regionu
- doskonalenie umiejętności posługiwania się mapą Polski
- rozwijanie umiejętności samodzielnego uczenia się

Cele operacyjne:

Uczeń:

- bierze aktywny udział w gromadzeniu słownictwa, wyrazów, wyrażeń i zwrotów związanych z opisem (elementy, kolorystyka)
- potrafi wyszukać na mapie regionu miejsce swojego zamieszkania
- prawidłowo dobiera przymiotniki do rzeczowników
- ustala plan opisu
- redaguje opis z wykorzystaniem zgromadzonego słownictwa z zachowaniem zasad poprawnego opisu
- uzupełnia karty pracy

Metody nauczania:

Rozmowa kierowana, pokaz, ćwiczenia praktyczne.

Formy organizacji zajęć:

Zbiorowa praca jednolita, indywidualna praca jednolita, grupowa praca zróżnicowana.

Środki dydaktyczne:

- krzyżówki (Załączniki 1–4)
- strój góralski: kobiety i mężczyzny
- karty pracy do uzupełnienia: części składowe stroju (Załączniki 5, 6)
- tekst z lukami
- mapa fizyczna Polski

Przebieg zajęć:

1. Przywitanie.
2. Nauczyciel chcąc wzbudzić motywację i zaciekawienie uczniów, pokazuje dużą paczkę. Jak myślicie, co w tej paczce się znajduje? Uczniowie podają przypuszczenia, dotykają paczki, podnoszą, potrząsają.
3. Rozwiązanie krzyżówek jest odpowiedzią na pytanie, co znajduje się w paczce. Uczniowie pracują w 4 grupach, rozwiązują krzyżówki z hasłem: *Regionalny strój Czarnych Górali* (Załącznik 1–4).
4. Uczniowie otwierają paczkę, wydobywają strój góralski mężczyzny i kobiety. Zawieszają stroje na wieszakach tak, aby były dobrze wyeksponowane i dobrze widoczne dla każdego dziecka. Uczniowie podchodzą, oglądają, dotykają i podziwiają stroje.
5. Ustalenie, z jakiego regionu Polski pochodzi strój? Uczniowie widzieli strój na zdjęciach, mieli go na sobie członkowie zespołu „Dolina Popradu” podczas spotkania w klasie.
6. Odszukanie na mapie Polski omawianego regionu – uczniowie wskazują Piwniczną i rzekę Poprad.
7. Zapisanie tematu lekcji na tablicy i w zeszytach.
8. Gromadzenie słownictwa do opisu stroju góralki – kobiety. Rozdanie uczniom kart pracy, w których będą gromadzić słownictwo:
  - wyodrębnienie części składowych stroju,
  - określenie koloru i materiału, z jakiego są wykonane poszczególne części stroju: bluzka, kaftanik, korale, chustka, spódnica, zapaska, buty,
  - wyrażenie i zwroty wpisują do karty pracy (Załącznik 5),
  - odczytują swoje notatki, uzupełniają brakującymi wyrażeniami.
9. Gromadzenie słownictwa do opisu stroju mężczyzny. Zachęcenie uczniów, aby w ten sam sposób wpisali słownictwo do karty pracy (Załącznik 6)
  - wyodrębnienie części składowych stroju,
  - określenie koloru i materiału, z jakiego są wykonane poszczególne części stroju,
  - wyrażenia i zwroty uczniowie wpisują do tabeli.Odczytanie notatek – uzupełnienie brakujących wyrażen.
Obejrzenie występu zespołu „Dolina Popradu”. Później próba wykonania wybranych elementów tańca regionalnego.

*Węglińska M., *Opis jako forma wypowiedzi w klasach początkowych*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1989.

10. Przypomnienie zasad pisania opisu*:

Opis jest jedną z podstawowych form wypowiedzi. Jest to dokładne, zgodne z rzeczywistością przedstawienie charakterystycznych cech obserwowanego przedmiotu, osoby, zwierzęcia, rośliny krajobrazu czy sytuacji. Oprócz otaczającej rzeczywistości opisywać możemy również uczucia. W opisie dominują przymiotniki i rzeczowniki.

Każdy opis – podobnie jak opowiadanie – składa się z trzech części:

- 1) wstęp – zawiera prezentację opisywanego przedmiotu,
- 2) rozwinięcie, czyli opis właściwy – zawiera szczegółowy opis wyglądu opisywanego przedmiotu:
  - jego kształt,
  - barwę,
  - materiał, z jakiego jest wykonany,
  - inne charakterystyczne cechy,
- 3) zakończenie – zawiera wrażenia, podsumowanie oceniające to, co opisujemy.

Aby zrobić dobry opis, należy pamiętać o kilku wskazówkach:

- Zrób plan opisu.
- Trzymaj się ustalonego planu.
- Opisz dokładnie ze wszystkimi szczegółami.
- Stosuj dużo przymiotników.
- Unikaj powtórzeń.
- Podkreśl słowami to, na co najbardziej chcesz zwrócić uwagę.
- Używaj porównań.
- Pamiętaj o akapitach.

11. Wspólne ustalenie i zapisanie w zeszytach:

Wstęp – 1-2 zdania ogólnie o stroju.

Rozwinięcie – zdania o wyglądzie poszczególnych elementów stroju.

Zakończenie 1-2 zdania.

12. Gromadzenie słownictwa potrzebnego do wstępu i zakończenia opisu, zapisanie go na tablicy i w zeszytach.
13. Ustne redagowanie opisu z wykorzystaniem zgromadzonego słownictwa z tablicy i z kart pracy.
14. Indywidualne redagowanie opisu przez uczniów.
15. Odczytanie wybranych samodzielnie zredagowanych opisów.
16. Podsumowanie pracy uczniów na zajęciach, ocena zredagowanych tekstów opisu, ocena aktywności i zaangażowania.
17. Zakończenie zajęć.

Załącznik 1 do tematu Opis stroju regionalnego Czarnych Górali (górali nadpopradzkich):

KARTA PRACY Grupa 1

Uzupełnij krzyżówkę:

- 1 zł to ..... groszy
- 1000 kg to 1 .....
- 365 dni to 1 .....
- Zimą dzień jest .....
- Pora roku, w której opadają liście z drzew

		1					
		2					
		3					
4							
		5					

Hasło: .....

KRZYŻÓWKA ODPOWIEDZI DLA NAUCZYCIELA

		¹ S	T	O				
		² T	O	N	A			
		³ R	O	K				
⁴ K	R	Ó	T	K	I			
		⁵ J	E	S	I	E	Ń	

KRZYŻÓWKA ODPOWIEDZI DLA NAUCZYCIELA

		¹ R	O	K															
	² M	E	T	R															
		³ G	Ó	R	Y														
⁴ G	W	I	A	Z	D	Y													
		⁵ O	B	R	A	Z													
⁶ P	O	N	I	E	D	Z	I	A	Ł	E	K								
	⁷ L	A	T	O															
		⁸ L	U	T	Y														
		⁹ N	I	E	D	Z	I	E	L	A									
¹⁰ R	Y	S	Y																

Załącznik 4 do tematu Opis stroju regionalnego Czarnych Górali (górali nadpopradzkich):

KARTA PRACY Grupa 4

Uzupełnij krzyżówkę:

1. Tatry to .....
2. Zimą dzień jest .....
3. 365 dni to 1 .....
4. Idzie do tyłu
5. Rośnie w nim dużo drzew
6. Pora roku ze śniegiem

		1			
2					
		3			
	4				
		5			
	6				

Hasło: .....

KRZYŻÓWKA ODPOWIEDZI DLA NAUCZYCIELA

		¹ G	Ó	R	Y
² K	R	Ó	T	K	I
		³ R	O	K	
	⁴ R	A	K		
		⁵ L	A	S	
⁶ Z		I	M	A	

Załącznik 5 do tematu Opis stroju regionalnego Czarnych Górali (górali nadpopradzkich):

KARTA PRACY

Uzupełnij tabelę brakującymi wyrazami, wyrażeniami i zwrotami.

Części składowe stroju ludowego Czarnych Górali - Strój kobiety

Wyrazy, wyrażenia i zwroty	
Części składowe stroju	Jaki? Jaka? Jakie?
bluzka	
kaftanik (katanka)	
korale	
chustka	
spódnica	
zapaska	
buty	

KARTA ODPOWIEDZI DLA NAUCZYCIELA

Wyrazy, wyrażenia i zwroty	
Części składowe stroju	Jaki? Jaka? Jakie?
bluzka	biała, z długim rękawem
kaftanik (katanka)	obcisły, uszyty z cienkiej jednokolorowej wełny, bordowy
korale	czerwone
chustka	tybetka w kwiaty na zielonym tle
spódnica	góralski, otoczony pęczkiem czerwonej wełny
zapaska	biała
buty	kierpce skórzane z nawłokami

Załącznik 6 do tematu Opis stroju regionalnego Czarnych Górali (górali nadpopradzkich):

KARTA PRACY

Uzupełnij tabelę brakującymi wyrazami, wyrażeniami i zwrotami.

Części składowe stroju ludowego Czarnych Górali - Strój mężczyzny

Wyrazy, wyrażenia i zwroty	
Części składowe stroju	Jaki? Jaka? Jakie?
spodnie	
kamizelka	
pas przy spodniach	
koszula	
kapelusz	
buty	
ciupaga	

KARTA ODPOWIEDZI DLA NAUCZYCIELA

Wyrazy, wyrażenia i zwroty	
Części składowe stroju	Jaki? Jaka? Jakie?
spodnie	czarne, wykonane z sukna, z cienkim czerwonym lampasem
kamizelka	ciemnoniebieska z metalowymi guzikami
pas przy spodniach	wąski opadający na biodro, wybijany ćwiekami
koszula	biała
kapelusz	góralski, otoczony pęczkiem czerwonej wełny
buty	kierpce o kroju kurpieli z długimi nawłokami
ciupaga	gięta laska, drewniana, brązowa